

ÇANKAYA MAMAK HEYELANI

H. Nazım İLERİ, A.Tuğhan SAKARYA - Ankara İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü

Söz konusu çalışma; Ankara'nın merkez ilçeleri konumundaki Çankaya ve Mamak bölgesinde meydana gelen heyelan olayı sebebi ile gerçekleştirilmiştir. Heyelan, yeterli alt yapının bulunmadığı, plansız, çarpık kentleşmenin yoğun olarak yaşandığı gecekondular bölgesinde gelişmiştir. Hızlı ve düzensiz kentleşme afet riski oranlarını arttırdığı gibi meydana gelen afet olayları da can ve mal kayıplarına neden olmaktadır.

İlimizde özellikle Mamak bölgesinde sık sık heyelanlar meydana gelmektedir. Bu heyelanlar özellikle gecekondular bölgelerinde sık lokal heyelanlar olup, aynı zamanda inşaat sırasında kontrolsüz şev kazılarından ve yetersiz önlem alınan yerlerde meydana gelmektedir.

İnceleme alanımızı, Çankaya İlçesi, 50.Yıl Mahallesi ve Mamak İlçesi, Şehit Cengiz Topel Mahallesi oluşturmaktadır. İnceleme alanımızın üst kesimini teşkil eden 50.Yıl Mahallesi, 1984 tarihinde kaya düşmesi afeti sebebi ile mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğünce inceleme yapılmış ve kaya düşmesinden 48 konutun etkilendiği belirtilerek nakilleri gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca alan ilişkin olarak Bakanlar Kurulunca 01.09.1986 tarihli ve 10984 sayılı Afete Maruz Bölge Kararı alınmıştır. Alanda, 2005 yılında Büyükşehir Belediyesince Kentsel Dönüşüm çalışmaları kapsamında faaliyet yürütülmüş ancak çalışmalar tamamlanamamıştır.

8-10 Şubat tarihleri arasında meydana gelen heyelan hem Çankaya İlçesi, 50.Yıl ve Mamak İlçesi, Şehit Cengiz Topel Mahalleleri arasında hem de Mamak Formasyonu ile Emir Formasyonu arasında sınırı oluşturan Güllüce Caddesi üzerinde etkili olmuştur. İl Müdürlüğümüz teknik elemanlarınca yapılan incelemede; yoğun yağışların yanında alt yapıdaki yetersizliğin de etkisi ile Mamak Formasyonuna ait ayrışmış tuf ve aglomeralarla, Emir Formasyonuna ait metagrovaklar ile bunların ayrışması sonucu oluşan killi rezidüel birimlerin geçiş zonundan itibaren başlayan ve özellikle metagrovakların hâkim olduğu alanda gelişim gösteren heyelan kırıklarının ve gerilme çatlaklarının meydana geldiği tespit edilmiştir.

Hem yağışların hem de bölgedeki zemin deformasyonlarına bağlı olarak su ve kanalizasyon hatlarındaki kırılmalar nedeni ile sızan sulardan dolayı zemin iyiden iyiye kendi ağırlığı ile harekete geçmiş ve alandaki alt yapı ve üst yapı tahribatı artmıştır. Bunun sonucunda alanda ilk iş olarak acilen 1 gün içerisinde konutların tahliyesi gerçekleştirilmiştir. Tahliye işleminin gerçekleştirildiği günün ertesinde heyelan olayının gelişimine paralel olarak alanda bulunan 236 konutun büyük bölümünde yeni hasarlar gelişmiş ve bazı konutlar ise yıkılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda heyelan olayından etkilenmesi muhtemel olan konutlarda tespit edilerek Afete Maruz Bölge sınırı tespit edilmiştir.

Meydana gelen heyelan olayına ilişkin olarak heyelan olayından etkilenen 367 konut için Valiliğimizce Genel Hayata Etkililik Oluru ve alanla ilgili olarak da Bakanlar Kurulunca Afete Maruz Bölge Kararı alınmıştır.

İnceleme alanında yer alan konutların gecekondü tipi yapı olması ve heyelan olayı nedeni ile büyük bir bölümünün hasar görmesi sebebi ile heyelan olayı İl Müdürlüğümüzce önlem alınabilirlik açısından değerlendirilmemiş olup, konutların nakline karar verilmiştir. Ayrıca, alanda jeolojik-jeoteknik etüt çalışması yaptırılarak elde edilen veriler ışığında stabilite analizleri yapılmış heyelan eden kütlenin geometrisi ortaya konulmuştur. Sondajdan elde edilen veriler heyelan kayma derinliğinin yaklaşık 10-15m. olduğu sonucunu ortaya koymakta olup, alanda stabilitenin sağlanması amacı ile yapılacak önlemlerin büyük bir mali külfet meydana getireceği ve bu önlemlerin de kim tarafından karşılanacağı belirlenememesi sebebi ile söz konusu alanın yeşil alan olarak değerlendirilmesinin uygun olacağı belirlenmiştir.

Kaynakça

-7269 Sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun
-5902 Sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunlar